

Napút-füzetek

13.

Szepes Erika

„Bár emelkednék a világ...”

Kapcsolódások két Petőfi-vershez

„Bár emelkednék a világ...”

Kapcsolódások két Petőfi-vershez

2005 decemberében a Kiskőrösi Petőfi Szülőház és Emlékmúzeum a Magyar Írószövetséggel közösen pályázatot hirdetett eredeti mű megalkotására, amelynek valamilyen módon válaszolnia, reflektálnia kell Petőfi *Világosságot!* című versére. A pályaműveket kézírással is kérték, mert a manuskriptek kiállítását és kiadását is tervezték. A beérkezett művekből négy kapott pályadíjat. A négy szponzor választotta ki a számára leginkább tetsző négy művet – nem állítottak dobogót lépcsőfokokkal, csak elismerték a négy leginkább sikerült teljesítményt.

2006-ban megismételték a pályázati felhívást, ezúttal *A XIX. század költői* volt a feladvány-vers. Mindkét évben a kiemelt díjazottak között szerepeltek az én munkáim is. Közreadásukat – nem lévén költő – nem elsősorban esztétikai szempontból érzem fontosnak, hanem azért, mert érzékelésem szerint a jelenkori magyar irodalomelméleti felfogás egyre távolodik mindattól, ami Petőfi műveit sokunk számára gondolkodásformálónak, életmód-alakítónak tette. Az én pályaműveim ezért nem elsősorban önálló költemények, hanem átgondolásai mindannak az értéknek, ami a mai érték-kánonból kikerült, válaszkeresések arra a „hogyan tovább?”-ra, amely kérdéseket Petőfi e két igen eltérő hangvételű és lelkületű versben többféleképpen tett fel, és így kezelt a maga számára megválaszolni – ez az első vers esetében a döbönt tanácsstalanság és a szorongató félelem a tanácsstalanság miatt, a második versben a határozott program meghirdetése, a közösségi költészet ars poeticájának megfogalmazása. A két vers keletkezése között mindössze két hónap telt el, és jellemzően a könnyen lelkesülő, majd ellobbanó költő hangulatainak hullámszára, a határozott, erős hangú vers a korábbi (1847. január), és ezt követi a két hónappal későbbi elbizonytalanodás, kételkedés a meghirdetett haladás lehetőségében (1847. március). (A két pályamunkát a keletkezés sorrendjében közöljük.)

Előhang a *Világosságot!* három strófájára írott glosszához

A forradalom kitörése előtt pontosan egy évvel írta a költő ezt az életművéből sok szempontból kiemelkedő verset. Nem szólal meg benne sem a népdal frissen felfedezett hangja, sem a *János vitéz* népi-hősi epikája, de nem süvölt ki belőle a forradalom előszele sem. Halk, elbizonytalanodó hangon tépelődik benne egy gondolkodó, aki bár csapongva vetődik föl-alá a romantikus képzelet végletei között, ugyanakkor eligazodik a filozofikus elmélkedés pontos kérdésfelvetései és labirintusai között, és aki – legalábbis e vers írásának idején – elvesz saját „irtóztató” vízióiban. A *Világosságot!* a kor kiemelkedő gondolati költeménye, bizvást odasorolható Vörösmarty nagy gondolati versei mellé – de mégis érzik rajta Petőfi sajátos képalkotása, a kicsiből a világminőség felé tágítás, illetve az univerzumból az egyes felé mutató szemlélet,

a világegész-világegység képzeletbeli megalkotása. A költemény hangja egyedi a Petőfi-életműben – feltehetőleg ezért is választotta a versenyt kiíró bizottság hívóversnek.

A glossza spanyol eredetű műfaj és egyben versforma. Lényege, hogy egy költő egy versének egy szakaszát mottóként idézi egy költőutód, és a mintául választott strófa minden sorából kiindulva új strófát alkot, az új vers tehát anynyi strófából fog állni, amennyi sor a mottóban volt, a vers ritmusa és rímelése pedig követi az eredeti versformáét.

A *Világosságot!* esetében – tekintettel a vers hosszúságára és a szétindázó gondolatokra – három, jellegében eltérő részletet választottam mottóként, és ezeknek a részleteknek a soraival kezdve alkottam meg saját strófáimat. A vers egészében rímtelen, szabad szótagszámú jambikus sorokból áll, ezért váltakoznak nálam is a sorhosszúságok és hiányoznak a rímek.

Az eredmény engem lepett meg a legjobban: saját soraim úgy simultak a Petőfi-műhöz, mintha kortárs költő társult volna a nagy példaképhez: nyelvben, gondolatvilágában, képeiben teljesen meghatározta a minta az én szövegemet, anélkül hogy a követés szándékával közelítettem volna felé. „A vers ereje” – írtam egyszer Pilinszky *Négysorosáról*, amire több tucat glosszát írtak a tanítványaim. Az eredmény akkor is ez volt. A sokféle lelkialkatú, verselési készségű, követésre vagy ellenállásra hajlamos fiatal olyannyira fogva tartotta a Pilinszky-mű, hogy hangulatban, tömörségben, szinte a lélegzetvétel ritmusában is mindnyájan inkább parafrázisát írták a versnek, mint egy ötlet kibontását vagy továbbgondolását. „A vers ereje” – éreztem akkor én is, amikor a Petőfi-glosszák elkészültek. Ez nem az én hangom, hiszen én még költő sem vagyok. Csak újra éreztem Petőfi máig megválaszolatlan kérdéseit, amelyekre természetesen én sem tudtam válaszolni. Egy vers, amelynek kérdéseire talán sosem lesz felelet.

A XIX. század költői

A *XIX. század költői* esetében volt nehezebb rátalálni a formára: a *Világosságot!* elvont gondolati költészete nem áll olyan távol a hivatalos mai magyar költészeti ideáltól, mint ez a „programvers”. Mert ez valóban az: a küldetéses költőt, a váteszt vetíti elének olyan erős fényben, hogy az Adyn keresztül, József Attilán át máig mutat irányt lángjával nagyon sok későbbi költőnknek is. Akiknek fájdalma éppen az, hogy elvitatják tőlük a képviselési jogot, a másokért „protestáló hitet” és a „küldetéses vétót”, és egy olyan költészeti modellt állítanak elébük mint egyedül létezhetőt, amely a műalkotásból kiküszöböli a „valóságot”, az „eseményeket”, a költő „személyiségét” és igényét a reflektálásra a világ és a valóság dolgaiban. A voltaképpen nyelvfilozófián alapuló „posztmodern” diktátum „paradigmaváltást” hirdet, és nem vesz tudomást olyan szövegekről, amelyek nem önmagukról elmélkednek, nem önmaguk generálásának folyamataival bibelődnek. (Ha a hivatalos „kánon” fenntartás nélkül elismert tagjai írnak efféle „figyelemre sem érdemes szövegeket”, tőlük bocsánatos bűnnek, mosolyogni való botlásnak veszik.) Költőink egy része

pedig nem hajlandó paradigmát – és világszemléletet – váltani, így írják-írják a maguk figyelemre, közlésre nem méltatott, a „vigye máshová!” unos-untig imételtlen elhárított, manapság nem kívánatos műveiket. Az ő indulatukkal és soraikkal együtt lélegezve hoztam létre ezt a hatalmas kórust a magyar költészet kezdeteitől máig, amely elénekelheti a maga Requiemjét, de nem azért, hogy eltemesse ezt az ars poeticát, hanem hogy kórossá erősödve hatalmas hangon megszólaltathassa és ismételtlen meghirdethesse, létjogosultságát igazolhassa.

A Petőfi-vers szakaszaira rárimeltetem a Requiem latin nyelvű liturgikus szövegeinek címeit vagy egyes jól ismert motívumait, így képezve intertextust a keresztény miseszöveg és a Petőfi-vers, valamint a magyar költészet hatalmasainak sorai között. Mondhatnám, hogy igazolom a Petőfi-szöveg „megelőlegezettségét”. Így az intertextus és a megelőlegezettség jelenségeinek kimutatásával akár eleget is tehetnék a posztmodern diktátumnak. Saját eszközeit használnám egy egészen más ars poetica diadalának bizonyítására. Nem teszem. Eljárásom lényege az volt, hogy bebizonyítsam: ez a költői lelkület, küldetéstudat a magyar líra kezdetei óta létezik. Akik vallották, természetesen írtak szerelmes verset, tájleíró költeményt, borongtak őszi éjszakákon – normális, teljes életet éltek. De ebből a teljes életből és komplex költészetből nem hiányozhatott volna a felháborodás joga, a másokért szólás igénye. Nem cseréltek szívet, és nem váltottak volna paradigmát sem. Amint azt a maiak sem mind teszik.

Három glossza

Petőfi Sándor *Világosságot!* című költeményének
három részletére

I.

*Nyomoru ész,
Ki fénynek hirdeted magad,
Vezess, ha fény vagy,
Vezess csak egy lépésnyire!
Nem kérlek én, hogy átvilágíts
A másvilágnak fátyolán,
A szemfedőn.*

*Nyomoru ész,
Ki bennünk élsz,
Mutasd való
Arcod nekünk.*

*Ki fénynek hirdeted magad,
Vallj színt: értünk vagy ellenünk
Ragyogsz, hisz sokszor megcsalál,
S vakítsz, és nem világítasz.*

*Vezess, ha fény vagy,
Világolj éjjel,
Segítsd, ha elménk
Borong, s bolyong.*

*Vezess csak egy lépésnyire!
Csak eggyel többre, mint apánk
Jutott veled, jussunk mi távolabb,
Derengjen hajnalpír, vezess!*

*Nem kérlek én, hogy átvilágítsd
Hová benéznünk tiltja törvény,
Szemünknek nem való a látvány,
Ne kísérts, hogy átvezethetsz*

*A másvilágnak fátyolán,
A boldog lelkek árnyain,
S a kárhozottak bús honán,
Ne hívj az Alvilágba még,*

A szemfedőn még
Semmi jel,
Még itt vagyok,
Szellem, mutasd
Szép szellemed.

II.

*Bár volna célja a világnak,
Bár emelkednék a világ
Folyvást, folyvást e cél felé,
Amíg elébb-utóbb elérné!*

*Bár volna célja a világnak,
S nem talmi jelszavak vezetnék
Az embert délibábos útra,
Hol ábrándot – sosem valót lát.*

*Bár emelkednék a világ
Saját terhét veszítve, fel!
A kételkedést elhagyva, új
Jövőt tervezne: hinne még!*

*Folyvást, folyvást e cél felé!
Ha merné tudni: még szabad,
Egyenlő és testvér leend,
A cél csak ez, csak erre tart.*

*Amíg elébb-utóbb elérné!
A harcot vívni kell szünetlen,
S a csüggedést legyűzni bátran,
Így szembenézhet önmagával.*

III.

*Mint a vándor, ki hegyre mászik,
S ha a tetőt elérte,
Ismét leballag,
S ez így tart mindörökké:
Föl és alá, föl és alá...
Irtóztató, irtóztató!*

*Mint a vándor, ki hegyre mászik,
S liheg, törekszik fölfelé,
Térde berogy, a szíve verdes,
Mi hajtja mégis, csúcsra fel?*

*S ha a tetőt elérte,
Zihálva szertepillant,
Tekintetével átfog
S ölel magába mindent.*

*Ismét leballag,
Rejtven a látványt
A lelke mélyén,
S ez húzza vissza.*

*S ez így tart mindörökké:
A vonzás és taszítás
Örök küzdelme érte,
Ki élő és halandó.*

*Föl és alá, föl és alá...
Hányódik föld és ég között,
A teste itt, a lelke ott
Honos: s hazája nincs sehol.*

*Irtóztató, irtóztató!
Hát vége nincs, nincs vége hát?
Mi kint szánt még a sors neki?
Se cél, se ész, se fény, se vég.*

Requiem egy halálra ítélt ars poeticáért

Petőfi Sándor *A XIX. század költői* című versére

„Mindenkinek rokona, ismerőse,
Mindenkinek utódja, őse”
(Karinthy Frigyes)

I. Confutatis maledictis – Nincs rád szüksége a világnak

...amit már ennyi utamban / észrevevék kétszáz negyven holnapnak alatta; /
s észre lehet vennem harminchatig; addig ha élek, hogy azokat, mondom, for-
díthassam közhaszonra, / mind amit ám megkísértett e szem, e fül, ez elme...

*

Hirdetni meg nem szűnik az élesebb / Eszű előtt: mely égve szerette ő a
szent szabadságot, miként mert / Érte veszélybe rohanni szíve

*

Midőn hazáját rabbilincs fenyíti, / Böszült érzéssel harcmezőre száll. /
A szép szabadság hőslánggal hevíti; / Körüldörögje bár ezer halál /.../ A jobb
utókortól remélve bérét, / A nyert borostyánon kiontja vérét.

*

Vidulj, gyászos elme! megújul a világ... / s előbb, mint e század végső
pontjára hág. / Zengj, hárfa! Hallgasson ma minden reája, / Valakinek kedves
nemzete s hazája; / s valaki a magyar változó ég alatt / Míg a szabadságnak
híve s ember maradt.

*

Ilyen legyen dalom: egy villám fénye, / Egy könny, kimondva ezrek kínjait;/
Kit nem hevít korának érzeménye, / Szakítsa ketté lantja húrjait.

*

De mit tűr a szolgaságnak népe? / Miért nem kél föl, hogy láncát letépje?
/.../ Dalaim, mik ilyenkor teremnek, / Villámlási haragos lelkemnek!

*

S az az igaz költő, ki a nép ajkára / Hullatja keblének mennyei mannáját. /
A szegény nép! olyan felhős láthatára, / S felhők közt kék eget csak néhanap-
ján lát. / Nagy fájdalmait ha nem enyhíti más, / Enyhítsük mi, költők, daloljunk
számára, / Legyen minden dalunk egy-egy vigasztalás.

*

Fogj tollat és írd, hogyha van erőd / Haladni, merre más nép még nem
haladt, / Ha nincs: ragadj ekét vagy kaptafát, / S vágd a földhöz silány dorom-
bodat!

*

Lant idegébe kapok, s vad tűzzel zengi el ajkam / Harsány himnuszodat,
százszorszént égi szabadság!

*

És ne gondold, hogy kihálnak / Sujtott népek hirtelen, / Amíg össze-zeng a
dalnok / S a nemzeti érzelem.

*

Volt céljotok, mely vont előre; / Szent küzdelem a költő bére, / S ha zenge
ajkatok, / Akár csatán, veszélybe híva, / Akár rablánczon, rejtve, tiltva: / Egy
nemzet hallgatott. / S megértett és figyelt reátok, / Veletek érze, ti valátok /
Testében az ideg.

*

*Nemzet ily naggyá sosem tesz, / csak az eszme, mely örök: Két világ cso-
dája, fénye / Halhatatlan éneked, / Most, magyar, létezni fogsz, ha nemzeted
csak létezett!*

*

Ha lelketek nem zendül önmagátul, / Dalát a mult idő nem költi fel. / Tűzbe
minden papirost, a tűzbe, / Ha nem forr benne a ti véretek. / Mi életével nincsen
összefűzve, / Költő előtt vesz hangot, érdeket.

*

Mikor fogunk már összefogni? / Mikor mondunk már egy nagyot, / Mi elnyo-
mottak, összetörtek, / Magyarok és nem magyarok?

*

Mind összekerülünk közös mártír-hősök / S ha a Lehetetlent nem tudtuk
lebírni, / Volt egy szent szándékunk: gyönyörűket írni.

*

s megint élek, kiáltok másért: / Ember az embertelenségben

*

Nem szükség, de nem is ravaszság: / Helóta nép, helóta költő, / Találkoz-
tunk, ti meg én.

*

Fiatal Március, most nézz a szemünkbe, / S úgy adj nekünk erőt, sugarat,
hatalmat, / Amíg híven hisszük a forradalmat. / Nekünk forradalmas minden
futó óra.

*

Érzelmes, régi karcokon / még láthatod a költőt lanttal /.../ cukros dallamok pergettyűjét / tették a költők kezébe /.../ Ma más a kép! Ha ma a költőt / én rézbe karcolnám belé: / buzogányt tennék a kezébe, / vad, szeggel kivert buzogányt, /.../ korbácsot inkább, / mellyel suhogva kiveri / az arany csengő zöreijére / megbódult szívvel alkotó / felfuvalkodott szenteket / istennek szentelt templomából

*

KÉT ANTIPHONA

Csak én bírok versemnek hőse lenni, / első és utolsó mindenik dalomban /.../ Én maradok: magam számára börtön, / mert én vagyok az alany és a tárgy

*

Tőlem locsoghat megváltó ígéket / s unalmas örültségeket az ép ész, / nem az enyém a század rongy bohóca

* * *

Az első antiphona első antitézise

S ha kiszakad a torkom, akkor is, / e vad, vad március évadán /.../ de ha szétszakad ajkam, akkor is, / magyar dal március évadán

Az első antiphona második antitézise

szólhassak s mint rossz gégémbe telik / és ne fáradjak bele estelig / vagy míg az égi és ninivei hatalmak / engedik, hogy beszéljek s meg ne haljak

* * *

Ehhez a röghöz, ehhez a sziklához / Van közünk. Semmi máshoz.

*

Én nem fogom be pörös számat. / A tudásnak teszek panaszt. / Rám tekint, pártfogón, e század, / rám gondol, szántván, a paraszt, / engem sejdít a munkás teste

*

A simogatás az én lobogóm / s minden megindul, hogyha én megyek! /.../ ha szívetekben tükör leszek / az ucca és a föld fia vagyok

*

Egész világ ege alatt / emeld fel műszered, szavadat –

*

Hunyjon ki két szemem világa, / mikor nem rád tekint, / népem, te szent,
te kárhozott, te drága!

*

De haragod füstje szálljon az égig, / s az égre írj, ha minden összetört!

*

Ismerem újabb verseid. Éltet a méreg. Proféták s költők dühe oly rokon, /
étel a népnek s innivaló

*

...valld be férfiasan és magyarul, / Hogy igenis szereted az emberiséget – /
az emberiség aszerint fog szeretni téged

*

Eljön a pillanat / mikor hiánytalannak érzem rokonaim közelségét / az
egység nevében szókokolok majd / elképzelt hangjaim átnyúlnak hegyeken
tengereken

*

Engedjetelek fel szólni, látni, élni, / Itt lenn a porban nem tudok beszélni. //
A csörgőt dobtam el és nincs hangom. Itt lenn a porban rossz a hangom.

*

MÉNÉ TEKEL – ha érted, vagy ha nem érted, / Jegyezd meg jól: tenéked
szól és teérted

*

Mások számára nem magamért mert egy vágy hevített csak / Abból élni
amiért élek szétosztani és kimérni magam

*

Aki hallotta ezt a dalt, / egy szilánkját ennek a dalnak, / melytől a világ szíve
szakad meg: aki hallottad ezt a dalt: ocsúdj lomha szörnyeidekből

*

Kimondani, kimondani – / Ismerni kell a rejtezőket. / A köddel együtt eltűn-
nek a részek

*

Pedig azt jöttem én kimondani, / Amit senki nem mondott soha ki, / Ha nem
vagyok – holott mindenki látott.

*

Ülök az idő partján, sötét vizeknél, fekete ég alatt, /.../ jönnek, tódulnak, tolonganak az árnyak, / milliók és milliók /.../ mondják, beszélj, elég a hallgatás, mondd el, amit tudsz /.../ raktuk a zsákokat, ahogy a piramist raktuk egykor Egyiptom földjén, emelkedjenek, az esők lemosásuk a / zsákok papírjait, megköt a cement, emlékművünk marad

*

És ha énekekre nem telne erődből, / akkor kiálts, mert az talán segít, / hisz hangod van, és szíved dörömből, / hogy tedd az idő parancsát.

*

költő, perelj, parancsod ez, / örök elégedetlenül. A fegyvered csupán a szó, / hát vigyázz, hogy élesre lelj, / mondd ki, mi ki nem mondható

*

nem! A vers nem vigasz – / lelkiismeret / kiszúrhatjátok a szememet / akkor is énekelek!

*

Akkor szabadna verset írni, / ha nem lehet már verset írni, / nyüsztítve, mint az Isten öccse, / mert jobb világhoz volna kedve.

*

Csak én vagyok, ki mer, ki mindent megkísért! / Az ki közönyös Istent sem félttem Kaziért! / Ki Hádeszt megjártam romló nemzetemért! / Bástyát testemből rakok ő életeért!

*

Mást akarok, eleven áramot sugározni, melytől megrázkódik az ösztön, érzelem, ész, képzelem, kellem, az egész lény: ne csak az ember olvassa a verset, a vers is az embert. Átvilágítani és felrázni óhajtalak, hogy átrendezhesd magadat zárt, véges, egzisztenciális énedből nyitott, szociális, kozmikus, végtelen énné.

*

Mitévő legyen, nyelvén akinek / szavak dagadoznak? / fojtja torkába: oldalán is ki / sebbel fakadoznak, – / feltárja száját, s félvén és hősen / támad a Gonosznak!

*

Én azok közé tartozom, akik nem hátrafelé húzzák a kocsit, hanem előre törnek a lázadás zászlaját emelve magasba / és félre nem érhetőn kimondják / amit szívük szerint ki kell mondaniuk.

*

Nézem magamat a tükörben, látni akarom, / aki úgy akart szólni, hogy vele üvölt a forradalom /.../ nézem a számat: hol van róla a szenvedély szava?

*

Egy hősi dalt, kiváló tisztelettel, / mert nem arra születtem, hölgyeim és uraim, hogy lány ősinylacasokat sírjak a Holdról.

*

késpenge énekem tízezer év kövein éleződött, / lelkesedésem tízezer év feltépett sóvárgása volt, /.../ szavam nem ünnepi láрма volt, / hanem keserű torokból kiszaggatott

*

Üzenem a szarrágó szórágóknak: / kalitkás díszmadár ne álljon rigónak. / Felborzolt kakadu mezős pacsirtának, / ne írjon másoknak, aki csak magának!

*

az énköltészet kiment a divatból / és a tavalyi toposzok oda kerülnek ahová valók / a kukába a roskadó salátalevelek közé / különben is költőnek kuss ha komoly dolgokról van szó

*

én ejtem a szót, de valaki más beszél / Mária siralma és a körúti argó

*

az egyes szám első személy a versben / nem a nyelvtan egyes szám első személye, / hanem a közvetlen és halálos kockázaté

*

S a magam, / s a mások sorsáról / kellett nekem / szavaim szólatnom!

*

De ez nem ideje semminek /.../ Alkotni, cselekedni kell, / tollal, ecsettel, semmivel, / mert nem lehet, hogy csak legyünk, / mint a barmok, és ne tegyünk / semmit, bár tudnánk tenni a semmit! / De nem tudjuk, hát erről ennyit.

*

nem félhetek tőlük, nem ijedhetek / meg, mennem kell nekem késeken is, / nagy üzenetet viszek: arany pecsétetes levelet címzett / a Mindenségnek szívemben / egy nép!

*

Lenne-e rétor? Hangzana hang és volna-e hallón / hallani emberi fül talmi időben a szót? / Szót, ami mérce gyanánt szól? / Mondja, kimondja, hogy ez jó, / s hirdeti, rámutat: az bűn, ami ront, ami öl? /.../ Esélyt hazudik, mikor ennyi / pária még sose volt. Jönne-e rétor? A szó? / Fásult csend... néma közöny.

*

II. Benedictus – isten ilyen / Lángoszlopoknak rendelé

Mint az égő fáklya, mely setétben lángol, / S magát megemésztvén mások-
nak világol. / Míg az értetlenek nagy bátran ítélik, / s a gyáva rabellekek gúnyol-
hatni vélik: / Míg bölcs örömmel szemléli, csudálja, / Mint oszlik az elmék éjjeli
homálya...

Ki hasonló hozzád, Uram, / ... irgalommal vezetted népedet, / Melyet meg-
szabadítottál /.../ Megmerevedtek Kánaán vastag lakói. / Irtózzanak vastag ka-
rodtól! / Rohanjon reájuk vért meghűtő félelem! / Légyenek mozdíthatatlanok,
mint a kő! / Míg átalmenjen Uram a te néped, / Míg átalmenjen / E néped,
melyet bírtál.

Ha a mi fényünk nem lobogna / A véghetetlen éjen át, / Azt gondolhatnák
fönn az égben, / Hogy elenyészett a világ...

Átadom szívemet az összességnek, / Minden hiú, önző vágyat kitepek, /
Hogy mindent én hevítsek, én. / Hogy minden szívben én lobogjak, / Központi
napja a csillagoknak, / Hogy minden én lehessen, én. /.../ Csupán másokban
éljek én! / Csak minden szívben én dobogjak, / Csak minden szemben én ra-
gyogjak!

Ölelni vágyom a világot / És sírni milliók szíven. / Beoltani a tiszta lángot,
/ Vágyom milliók szívébe én /.../ Szívemben hordom én a lángot, / Szívemben
hordom a napot, / Óh, gyújtások rokon világot! / Én látok, ti is lássatok!

Mert én vagyok a hő, a fény, a nap, / Én vagyok a jövő, az örök újjhold. /
Világot csak az eszme fénye hint: / Légy, mint az Istenek, nagy és szabad! /
A tudást hirdetem! Templom épül, / Oltárán világosság lobog.

Vagyok egy ágban szabadulás, béklyó, / Protestáló hit és küldetéses vétó.

Jobb minekünk rohanni rohammal, mint sírni, várni, szülni és félni: / Ne
feledjétek, férfiak, hogy az asszonyvér se drágább a harcra, mint szerelemre,
s mint más, eddigi forradalomkor, uszítások minket is barikádjaitokra megint.
/.../ Férfiak! Ha netán lenne valami, – ne feledjétek izenni nekünk!

Gyerekkoromban elszántam magam, / Hogy szólok istennek, ha van. / De
nékem ő égő csipkefenyérben / Meg nem jelent, se borban, se kenyérben.

*

Fölszállok hozzád, Világ Magvetője, / Ki sziklákat mint pelyheket sodorsz,
/ Fölszállok hozzád, – népem hegedőse – / Idők és népek nagy istene: Sors.

*

Forr a harag már minden katlanon, – / Forradalom, / Te fűtöd: Isten égő
csipkebokra. / Szent arcod előtt leborulok térdre – / Távoli bús népek keserű
fia.

*

Ha igazán szeretnél, nézz le ránk, / Oszlopnak gyúlva sorsunk síri éjén: / Járj
előttünk, dicsőült Égi Láng, / Élni akaró bús halottak élén!

*

Jaj, költőtársam, mái legnagyobb, / Utolsó Fárosz az előttem járó / Nagy
nemzedék fény-tornyai közül /.../ Maradj velünk, sugárzó Fény-torony – / Na-
gyon sötét lett ott künn a tengeren.

*

Oh, jól vigyázz, mert anyád nyelvét bízták rád a századok. / S azt meg kell
védened. Hallgass reám. Egy láthatatlan lángolás / Teremté meg e nagy világot,
s benned az lobog. Mert néked is van lángod: Szent a nyelv! S több kincsed
nincs neked. / Ki fénnel sötétséget oszlat, holtat ejt, élő emel, / Borúlatodra
majdan rátekin. Halld meg szavam! / Én profétáktól származom.

*

Testem hamuja egyre hull, / lángkévéim messze lebben.

*

...van, aki lát közöttünk, / és szurokba hempereg és meggyújtja magát,
hog्य azok is lássanak: / kétségbeesett világosság, eleven fáklya! / Páran rámu-
tatnak: „Ni, a bolond, szurokba mártotta magát és elhamvad, / ahelyett, hogy
menteni segítene.” / Mások kiáltják: „Az ő fényénél látunk!” /.../ Ha kérdik őt –
felel: „Ne fontoskodj.” Ajkát biggyesztve szól: „Ne fontoskodj.” / Harmadszor is
mondja: „Ne fontoskodj.” S elhallgat. // Az eleven fáklya körbeszalad és ordít:
„Hallottátok-e: ne fontoskodjatok!” /.../ Ne fontoskodjatok! Ne akarjatok zászlót
lengetni, / építő, romboló, mentő mozdulatokkal hadonászni, / hagyjátok a
jelzőket, fontoskodó elveket, rángató eszméket! /.../ Így kiált az eleven fáklya,
végre összeroskad, száján dől a pernye, a korom, / még csontja is fekete.

*

Ne add a nagyot, lelked ne riszárd: / okoskodhatsz, nem leszel valakibb. /
A Nagy Por fátyla ha létedre szállt, mindaz, mi voltál, kiiktattatik.

*

MÉLY HALLGATÁSBAN TORKOM ELREKEDT. (1861)

MIRE HAZAVERGŐDTEM, „MÉLY HALLGATÁSBAN TORKOM ELREKEDT.”
(1967)

*

mondtam igen hajdanta én is nagy szavakat / hogy így meg úgy hogy szent-
ség nincs más a nap alatt / hogy életem egyetlen tartalma célja ügye / hogy
azért van hogy az embert magasabbra vigye

*

S MÉGIS MAGYARNAK SZÁMKIVETVE (1937)

*

Szaladó szürke oszlop, / nem kőből: megőrült levegőből és tehetetlen por-
ból

*

S mégis magyarnak számkivetve, / de virrasztván a számkivetettségben/
egyszerre örülök meg, mint az isten

*

csóvát vessen az égből- / tig agyadból a téboly / – te asztagtüzek lángja, /
gyűjtsd magad a világra!

*

Valahol még kell lennie / egy világszép vadalmazának, valahol még kell
lennie egy zöld ágnek / lennie kell még hús árnyékának. / Valahol még kell
lennie egy hívó tájnak, / valahol kell lennie egy országnak, / egy háznak, / egy
meleg ágynak, / meg kell találja / füstbenelvesztett / önmagát a lélek, / kell,
hogy enyhét adjon a tegnapi árnyak / felsajduló szívdobbanásának /.../ Világ-
szép vadalmazánk lombja alól / elfogyott az árny. / Lángtengerföldből robban
/ a ragyogás. / Hát robbanjon fel vadalmazánk minden gránitja. / Legyen a fa a
néma düh atombombájának lángcsóvája!

*

ha a nép s haza – ugar és pusztá / folyóvíz útmelléki csárda /.../ föllobbantva
érik a forradalom? / s ha a forradalom – én vagyok magam?! / önvesztő csóva
fürgén röpködő / dolgom elégni s mégis sokasodni

*

Ezer-arcok ráncai mélyén / bukdácsolva, tapogatózva / lobogok, jaj, keser-
ves fáklya, / mégis reményre, újabb riadóra.

*

Hová lettek az igazak, / kik élő tüzet gyújtottak magukból a reszkető éj
csillagparaszában?

*

te vagy a láng szótalán / az áldott anyaméhen túli / világvégét érintő angyalok / szárnyaitól szoktál kigyúlni

*

Kumuluszok közt, a / szétragadt világban nem látjuk egymást. / Perzselt, pusztuló, zárlatos csontjaimban / őslények emlékezetével / add világítanom míg besötétedik

*

A lámpatestű ember léptei, / ki felfogja a lelkek félhomályát, / és ellobbanni nem hagyja, ami / csak akkor ég, ha épp az Isten rálát

*

Nekem nem gyújtott csipkebokrot Isten / és nem beszélt velem. Csak néha hittem./ Már nem tolakszom: hátha észrevesz?... / Nem érdemes. Nem voltam érdemes. / Már nem tűnődöm, van-e szava még?... / istentelen mondom a magamét. / Szép láng helyett az ágon végig / galagonyatüske feketéllik.

*

lűktető erek, lebegő cérnaszálak, / régen fénylő értelem, a tűz / lobogott a tűz sörénye, / sugárzó tűzjelek / lövődtek az égre, / hová lettek az őszi ábrák? / a rend isteni őrzői meginogtak

*

Nektek kell lenni szónak és tettnek, / emberi fénynek a villany helyett, / kultúrának, könyvnek és szeretetnek, mely mutat eljövendő éveket.

*

Egyetlen Rendért, melyben még az állat / s levél a fán is hazára találhat /.../ Ocsudjatok! Mentsétek meg a Földet! (1958)

*

Együtt veled, ki utcán alszol / S ha kezet nyújtunk is haragszol // Köröket rajzolunk: Napot / Holdat, Földet és / Csillagot / Gömbölyű arcocskát / (Hölgyet!) / Így mentjük meg a Földet. (2001)

*

Gondoljátok meg: a mi szavunk tűz volt, / és út voltunk a gazos századok / tarlóin át, belőlünk kelt az új hold, / s szemünkből szálltak fel a csillagok

*

Ne legyen hamu a szó, ne legyen por a lélek, / se lángpernye a vas, az ember, ha magyar, / ne legyen világ korma, se lucska a létnek.

*

Ha már a szív nem világít, / le kell hulljon, / úgy konyuljon, éjszakáig / al-
konyodjon!

*

Ünnepi költők helyett / most majd a szél mond verseket, / kerge port mond
és vibráló hőt / a betontér felett.

*

Magyarán: elegem van. Torkig vagyok /.../ Mi vagyok én? Próféta? Lángosz-
lop? / Oszlopszent? Koldus, koszlott? / Hideg szakember? Műkedvelő? És mi
van, ha nem kedvelem a művem?

*

III. Salvum fac populum tuum – A néppel tűzön-vízen át

De felforr a vérem, amikor / Azt bántják, mi az istené. / És gátat mernek
vetni a / Gondolatok, eszmék elé. / Azt mondják, hogy a gondolat / Föllázítja a
tömeget; / Lázítani csak rabokat / S otromba szolgálakat lehet /.../ Ott, ahol rab a
gondolat, / A test is hogy lehetne más? / Ha a lánc nektek is nehéz, / És kezetek
azt leveri; / Ne a lábon kezdjétek el, / A lelken kell azt kezdeni!

*

Föl, föl, természet édes gyermeki! / Rohanjatok az eszmeharc tűzébe! / Keb-
leteket egy szent vágy rengeti: / Szabaddá, ah, emberré lenni végre! / Munkára
fel, élők, törjetekek égret! / Nem, nem elég hódolnotok neki!

*

Ez a jövő, a kész Jövő, / S pirkadása s magyar Égnek. / Ez az ezer évig nyo-
morgók / Százszor lesújtott, bús csoportja, / De az Erő, a friss Erő / s vígságát
a nagy Élet adja.

*

Szent lázadások, vágyak s ifju hitek / Örökös urának maradni

*

De bőrünk alól kisüt lobogva / Már vérünk, a bús, mindeddig lomha. / Csönd
van, mintha nem is rezzennénk, / S rohanunk a forradalomba.

*

De építésre készen a kövünk, / Nagyot végezni mégis mi jövünk, / Nagyot
és szépet, emberit és magyart.

*

Mégis és újra: föl a szívvel / Mi véres szívünkért, / Mi kínunkért, mi bánatun-
kért, / Mi szegény, meggyötört hitünkért, / Ha orkánzik a Mindenség is.

*

De szíveteket megérdemeltem, / Veletek száguld, vív, ujjong a lelkem: /
Véreim, magyar proletárok.

*

Valaki, aki most / pásztorok istenes kurjantásával / közétek lendül belőlem,
/ testvéreim!

*

Az Eszme ég az elnyomottak / büszke szívében örök dalodra. / És égni fog,
mert nagy hitem ójja meg: / Világszabadság! – így köszönök.

*

Ím, itt vagyunk, gyanakvón s együtt, / az anyag gyermekei. / Emeljétek föl
szívünket! Azé, aki fölemeli.

*

Éld e rossz világot, / és mindig tudd, hogy mit kell tenned érte, / hogy más
legyen!

*

S dúlt hiteknek kicsoda állít / káromkodásból katedrálist?

*

köztetek élek és élni fogok / nem lelitek meg síromat soha! / amíg magyarul
létezik e szó / – Forradalom – én köztetek leszek / nincs haló porom csak élő
szavam

*

Ha kell, hát százszor újrakezdjük, vállalva ezt a legszebb küldetést, mert a
szabadság a legfőbb, amit önmagának adhat az emberiség!

*

S eljön a nap, feltartlak egyszer / mint valami útlevelet, / felszabadult léleg-
zettel / mihelyt én is megértelek – / szabadság.

*

Torokba vészbe csontvelőbe / visszagyűrt versek mind előre! /.../ Szorított
öklöm göcsörtjébe / visszagyűrt versek mind előre!

*

s biztat, hogy szép a harc, szép az emberi lét, / üt is, hogy eddzen, izzítja
küzdelmem tüzét, / ki hű hozzám, hogy hű maradjak, józan és fegyelmezett – /
köszönöm nektek, hegyek és erdők, sziklák és lombok, fák, füvek.

*

Így hát kiáltván kiáltok, / hátha, hátha túlkiáltom, / hátha hangom kihú-
hatja / másból is a hideglelést, / s kiált, velem együtt kiált, / míg csak konok
kiáltással / végképp át nem veszi végre / egy ragyogó nagyzenekar

*

ha a világ sebhelyes arcából / tiszta szemek néznek még a jövőbe, / mi
vagyunk a tiszta szemek

*

IV. Dies irae – Vannak hamis próféták

Az én magyarságom / Mindennél keserűbb, / Mindennél igazabb. / Mi más
rendre vigyázunk: / Vagy igaz világ lesz, / Vagy nem lesz itt semmi.

*

De künn a dal szabadító s szabad, / Dörgölőzön nem vágyik úri kegyre, /
Most már csakis úgy nem volna remény, / Ha mint tegnap, aljasul elpihenne.

*

Költő vagyok, ki csak máglyára jó, / mert az igazra tanú.

*

rontva-bogozva / tehessek végső varázst a hiányon. // Kimondtam, nyugod-
tan gáncsoljatok! / Értelmet vele nem adtak. / Dolgokról akkor is én beszélek,
/ ha az üvöltésbe beleszakadtak.

*

halálból kiszorított életemmel / vonítom, nem költemények ezek, csak /
csillagok kutyaláncon

*

Ma már nem töprengsz, – könnyedén ejtesz ki minden szót. / Tégy vissza
a szádba egy-két kavicsot:/ Kenyér, Szabadság, Szeretet. / Hadd botoljon meg
rajtuk a nyelved – / Dadogni tanulj!

*

– Hát vigyázz, vigyázz, jól vigyázz velem / Az emberiségbe zárva vetkezel.
/.../ A nagy idők zárva, meztelen / lánc, csörgő lánc, szeress, szerelem.

*

S én örökségét egyre hordozom: / arcomon a szomorúság jelét, / néma,
dült terheit magamban; / s tudom, a szegénység komor világát / halálomig
nem felejttem el

*

Romlott környezetünkben megsüppedt a szabadság: / súlyos síremlék, kő-
szeme semmibe néz.

*

Minden kukában mennyi a túrható! /.../ Ó, szent pazarlás! Gazdagodás jele!
/ A hulladékon új generációk nevelhetők fel... / az emberek mindig adnak /
majd némi készpénzt, mely kukaléhez is / feltétlenül kell, mint minimálisan /
havonta fürdés, hogy ne érezd / hullaszagunkat előre rajtunk.

*

Lobogót, szentségtartót vinni: / de jó is volna hinni, hinni! /.../ Rámeredni,
míg döng a dogma, / hatalmi hókuszpókuszokra. / Végül csalódni, pórul járnai:
/ s a szent bibliát a földhöz vágni.

*

„szirénbeszéd vagyunk a hallgatás / költ szólni bennünk /.../ beszédünk
hazug gyönyöréhtiprás sorvadás” /.../ egymásba hangzó hangzás tengerén /
valót hazudik nevet hapacsol / ...szószülve ölnek /.../ Kos torkából bugyborékol
habos vér. Szól a zörej. /.../ csak piáztunk potyáztunk a pitbullpáiban / vánbör-
bönvánszkáccsend biiiiiaiiiiör / dobtuk a pisát lenyúltuk az idillt /.../ Nincs hang.
Nincs szó. Nem hallgatás ez. Némaság. / Néma sorállás hűvös lemezek között.
/ Csak egy-két dolog se maradt. / Szavuk mögött szavak. /.../ Változtatnom e
korban nem lehet. / Nyugdíjas forradalmárok és ifjú stréberek

*

V. Hostias – Ha majd a bőség kosarából

Ezt minap egy jámbor magyar énekelte / S benne a huszadik századot kép-
zelte. / Ne is félj, óh magyar, talán akkorára / Bóldogabb nap jön fel reád vala-
hára. / S aki mérget forral hazádnak ellene, / Megverí a magyar seregek istene.

*

Előttünk egy nemzetnek sorsa áll. / Ha azt kivittük a mély süllyedésből, / S a
szellemharcok tiszta sugaránál / Olyan magasra tettük, mint lehet, / Mondhat-
juk, térvén őseink porához: / Köszönjük, élet! Áldomásodat, / Ez jó multság,
férfimunka volt!

*

Mit a művészet, tudomány, / Csodásat, üdvöst hagy nyomán, / Adjuk meg a
hazának azt / A hervadatlan szép tavaszt. / Múlt és jövő / Így egybenő.

*

Pezsgett a vér, ép volt a szív bizalma, / Hivém, eszményszabadság, jöttödet;
/ Már-már ledőlt a zsarnokok hatalma, / Mit egy aranykor, szép s dicső, követ.
/ Örök leend eszményünk szent uralma, / Egy küzdelem még, – több vész nem
jöhet, / S egy rázkodással új világra kelve, / Testvériség, jog lesz a népek elve.

Költő, kinek lelkében eszmék, / Ragyogó álmok rengenek; / Ki lelkesülten
odavetnéd / A szabadságért mindened: / Egy bűn van, tudd meg: lent maradni,
/ Szegényen, ismeretlenül. / Erény is egy: folyvást haladni / S nem állni meg,
csak legfelül.

Az élvet hirdetem! Határtalan nagy / Legyen az ember üdve, mámora! / Ra-
gadjon végtelenbe vágyad...

Az ó várak leomlanak. / Csupa új vár lesz a világ, / Hol győztes bárdok éne-
kelnek.

Mikor fogunk már összefogni? / Mikor mondunk már egy nagyot?, / Mi el-
nyomottak, összetörték, / Magyarok és nem magyarok? /.../ Ma se hitünk, se
kenyerünk, / Holnap már minden a miénk lesz, / Hogyha akarunk, ha merünk.

Éhe kenyérnek, éhe a Szónak, / Éhe a Szépnek hajt titeket. / Nagyobb igaza
sohse volt népnek...

Jövő magyarját minden ág ne húzza; / Rémlátás rémje ne háljon vele. /
Csodára keljen áldott magyar búza: / Aki vetette, arassa le.

a fényes eszme lesz majd a kibontott / zászló, az lesz majd dicsőségesen,
/ s amely választottak ajkán ott borongott: / felzúg a vers, miként a győzelem!

Ehess, ihass, ölelhess, alhass! / A mindenséggel mérd magad!

Anyám, falat kenyért se ér az élet! / De nagy hitem van s szép jövőnek élek:
/ Ne ordítson pénzért gyerektorok!

Ők lesznek az erő és szelídség, / szétszaggatják a tudás vasálcát, / hogy
az utcán meglássák a lelkét. / Megsókolják a kenyeret, a tejet

*

Jusson végre igazság / bő kenyéréhez a munka s eszme!

*

És az országban a törékeny falvak /.../ az eleven jog fájáról lehulltak

*

TESTVÉREIM, NINCS NEMIGAZ SZAVATOK (1912)

NEM LEHET SOHA NEM IGAZ SZAVAD – / jó leszel, erős, békés és szabad /
vendég múlt s jövő asztalainál (1936)

*

Jöjj hirdetni velem, hogy már közelít az ár: / már születőben az ország

*

Irtózz minden javítástól: tudod, mi rejlik mögötte.
Irtózz minden élvezettől: tudod, mi rejlik mögötte.
Irtózz minden törvénytől: tudod, mi rejlik mögötte.
Reménytelen minden, minden reménytelen.

*

nyelvünkre adtad szép ígénket, / a legkeserűbb, a legszörnyűbb ostyát, /
a legkeserűbb örökséget, / hogy kitartsunk az igaz mellett, / hogy követeljünk
annyiunknak / kenyeret, lakást és szerelmet

*

mi vagyunk a tűz, mi vagyunk a vér, a tej, meg a méz, / kozmikus küldetés
ősatyák kódtáblái ellen

*

Zuhog, folyamként dől szívemre a vér: jut-e népem elé bőven új kenyér?

*

századunknak vívódása, harca / a mozdulatlan időnek parancsa, / és kínban,
szerelemben, / munkában, harc tüzeiben / korunk foganja meg a szép jövőt

*

Volt egy álmunk egy régi csodakertről, / hol a szabadság napja újra gyúl,
/.../ ahol boldogság és öröm az úr, / ahol a szellem fái öröközöldek, / a szépség
napja tündöklőn nevet

*

De hát mondd csak, világ ez még?/ Hol vannak a nagy koreszmék? / Hol
a megtervezett éden, melyet századunk kínált? /.../ mire jó a vers, a szellem
szédítette, gyöngye jellem?

*

Törvény, jogrend és igazság / nem több, mint fennkölt mese, / fönti érdek,
lenti gazság

VI. Preces meae non sunt dignae – Talán az élet munkáinkért

Szent haza! míg éltem, neked éltem; holtom után is / Hogy neked élhessek,
versim örökbe adom. / Majd az idő ezeket ha fogával semminek őrli: / Árnyé-
kom legalább lengjen örökre neked.

*

S nem kérdelem én, hogy költeményim / Túlélnek-e majd engemet. / Ha el
kell esniök, talán e / Csatában: ám hadd essenek.

*

Vagy láng csap az ódon, vad vármegyeházra, / Vagy itt ül a lelkünk tovább
leigázva. // Vagy lesz új értelmük a magyar ígéknek, / Vagy marad régiben e
bús, magyar élet.

*

Szép ember szívként szikrázni ha akar: / A honi rozsa megfogta, megette.
/ De Tűz és Tűz, én ifjú testvéreim, / Jaj, a Tüzet ne hagyjátok kihalni.

*

meleg fény buggyan bennem és ömöl szét: a verseim / a verseim / élve
maradnak folytatják a dolgom / tehetős áldott sarjaim

*

Hozzátok szól a vers, kik eltűnő / lépteim nyomába hágtok majd, utódok.
/ Ám nem vagyok szelíd ős, ki az új sarj / reményén elmereng, könnyezve bol-
dog: / csak szaggatom jövőtök szóttesét, / tág egetekre irigyen vicsorgok.

*

Mert költő volt, kinek csak szava van, / mely elég lehet a halhatatlansághoz,
/ de kevés a halál ellen. / Ma kiáltsatok, kiknek szavatok van még.

*

Süllyedt utakat mind bejárnom / Várjon engem az én országom /.../ Utunk-
ba silány egy se álljon / Vigyázzon rám az én országom

*

Azért, hogy asztalomra nagyobb darabka jusson, / ne engedj ütni másom,
/ míg osztozunk a jusson, / de adok, hogy néhány ember majd sírdogáljon ér-
tem, / ha már egy bíbor csillag miatt száll az égen.

*

Feszülj a század keresztjére, mintsem menekülj sírva és térdreborulva! /
Zsellérek dallal-vert ivadéka, ne leld meg már a nyugodalmadat, / ha néked
nyugodalmat nem a harc ad

*

S a versben hinni csak a versben / mert hogyha idő és az úr / önkezdetébe
visszareccsen / az egy amely megmenekül

*

Szeretném tudni, miért vagyok itten, / ahol már semmi szükség nincs reám
/.../ Én vagyok a bűnös, én tettem sokat, / hogy elpusztítsam mennyországo-
mat, / mert önhitt voltam nagyon, én, a bamba, / azt hittem, vehetek mindent
magamra

*

Ki szomjától Párizsig szökött /.../ azt megőrzi Enyeden a füzet, / Marosszent-
imrén a gyülekezet / éneke, hogy idáig hallani / – csak a kövek tudnak elomlani
– / hitünk megmarad mint az ÉJSZAKÁK / kószáló Kaszás verscsillagai!

VII. Quantus tremor – Mit ugattok, mit haraptok

1., Et gratia tua illis succurente – Támaszkodjék szabályokra

Papiroson ugró rendek koholói, / Addig nem lehettek nemzet tanítói, /
Míglen egy vagy más láb nyűgöztén versetek, / Fülnek tetsző hangtól üres
éneketek./ Hát a szív hol nagyon? Szökéssel nem nyerik, / Ámbár a battutát
sorok-ütve verik.

*

Föl tudnám én is öltöztetni / Szép rím- s mértékbe versem, / Amint illő
meglátogatni / A társasági termeket. // De eszméim nem henye ifjak, / Kik él-
nek, hogy mulassanak, / Hogy felöltözve kesztyűs kézzel / Látogatóba járjanak.

*

Szabadon nem jó semmi létre! / A tudomány így véli ezt. / Az alkotó bölcsen
kimérte, / Hogy' járjon minden égitest, / Vakon követve a legelső / Naptól örök
szabályokat... / De korlátlan, mint a teremő, / Végtelen, büszke úr a gondolat.
/ A világból egy új világot / Csak az képes teremteni. / Halomra dőlnek a szabá-
lyok, / Midőn művét ez rendezi.

*

Totyogjon, aki buksi medve, / láncon, nekem azt nem szabad! / Költő va-
gyok, szólj ügyészre, / ki ne tépje tollamat!

*

2., Deposuit potentes – Mint kiűzött király

Amikor forradalom van, / a király országa széléről / visszapillant, óráját nézi,
/ koronája sincsen, de véres / lesz a ruhája s elszakad. // Amikor forradalom
van, megint fényes szelek fújják a háromszínű, sej, a mi lobogónkat, közepét
kivágva, hogy egyszer / ránk süssön végre a nap.

*

3., Communio – Tied vagyok, tied hazám

Tied vagyok, mindegy most már. / Ám nem kellek, vagy kellek-e. / Egy a
Napunk, gyönyörű égen.

*

S mégis magyarnak számkivetve, / lelkem sikoltva megriad – / édes Hazám,
fogadj szívedbe, / hadd legyek hűséges fiad!

*

Lesz még egyszer gyászünnep a világon! /.../ a bakon isten ül, / káromkodik
istentelenül: / Szívembe dúlnak lábai, / fejemmel labdázik az égen. / Nem enge-
di, hogy nemzetem magam mellé temessem. / S mégis magyarnak számkivet-
ve, de virrasztván a számkivettetésben – / egyszerre örülök meg, mint az isten.

*

kiálts mit kiáltsd / ó Egyetlenem mégha a szakadék / egyik oldaláról és ha
odakötte / ha visszhangtalanul ha kisémmizve / akkor is kiálts és sohase / ala-
kíts kiáltásbizottságot testületet / választmányt különbizottságot / magad kiálts
„ha kiszakad az ajkad, / akkor is” ha nem nyúlsz értem / odaátról Egyetlenem
csontkezeddel / akkor is egyedül akkor is akkor is

*

Füstszerű Magyarország! / Itt rongyolom gyerekkori ruháim, / itt vetkőzöm,
vetkőztetem / magam, hogy elfogadj, hogy / teljesen tiéd legyek!

*

Én már kivert kutya / is csak itt akarok lenni

*

ilyenkor / az emberélet útjának felén / álmában felsír az ember / az em-
berélet útjának felén / megdajkálom / az egyszer volt / hol nem volt / szép
Magyarországot

*

Magyarnak lenni: kúszni hátra! / berontani a zsákutcába, / és ki-kitörni még-
is: 'hátha!' / vagy kikötünk egy másvilágban, / vagy besorolunk egy Más világba
/.../ Magyar baleknak lenni, / fehér lapot művelni / golyóstoll-díszekével / jobb
így nekem, mint inga- / dozni, meg igazodni, / önigazolni holtig. / Vesszek meg.
– Így döntöttem.

Requiem egy halálra ítélt ars poeticáért

Szerzők neve az előfordulások sorrendjében

I. Kalmár György, Vitkovics Mihály, Kisfaludy K., Batsányi János, Eötvös József, Petőfi, Petőfi, Petőfi, Arany J., Arany László, Reviczky, Reviczky, Ady, Ady, Ady, Ady, Somlyó Zoltán

Két antiphona: Babits, Kosztolányi; Két antitézis az első antiphonához: Babits, Babits

Reményik Zs., József A., József A., József A., Dsida, Radnóti, Radnóti, Vas I., Kassák, Karinthy Fr., Karinthy Fr., Karinthy Fr., Weöres S., Csorba Győző, Székely János, Kuczka P., Kuczka P., Tóth Bálint, Bertók László, Kemenes Géfin László, Weöres, Csanádi Imre, Kassák, Ladányi Mihály, Ladányi, Ladányi, Dienes Eszter, Orbán Ottó, Orbán O., Orbán O., Serfőző Simon, Petri György, Gyóni Géza, Gyóni G., Tóth Árpád, Reményik Zs., Füst Milán, Weöres, Weöres, Timár György

*

Arany János
Csanádi Imre

*

Csorba Győző

*

József Attila

Bari Károly, Payer Imre

II. Batsányi, Rájnis, Petőfi, Komjáthy, Komjáthy, Komjáthy, Ady, Kaffka Margit, Karinthy Fr., Weöres, Sajó László, Simonyi Imre, Varga Rudolf, Demény Ottó, Kónya Lajos, Fodor András, Kányádi Sándor, Gergely Ágnes, Gergely Á., Keresztes Ágnes, Parancs János, Garai Gábor, Garai G., Képes Gábor, Ladányi, Bella István, Kiss Benedek, Petri, Petri

III. Tóth Kálmán, Komjáthy, Ady, Ady, Ady, Ady, Ady, Ady, József A., József A., József A., Radnóti, Nagy László, Demény Ottó, Juhász Ferenc, Eörsi István, Kiss Dénes, Szilágyi Domokos, Szilágyi D., Ladányi

IV. Ady, Ady, Radnóti, Kalász Márton, Ladányi, Papp Árpád, Bella István, Kalász M., Géher István, Rigó Béla, Utassy József, Payer Imre

V. Csokonai, Vörösmarty, Vörösmarty, Arany László, Reviczky, Komjáthy, Ady, Ady, Ady, Gyóni Géza, Fenyő László, József A., József A., József A., József A., József A.

*

Ady

*

József A.

*

Radnóti, Weöres, Vészi Endre, Nagy László, Cs. Szabó Béla, Pákolitz István, Faludy György, Orbán Ottó, Orbán O.

VI. Vitkovics, Petőfi, Ady, Ady, Csorba Győző, Szabó Magda, Kovács Vilmos, Kiss Dénes, Simon Lajos, Ladányi, Veress Miklós, Petri, Nagy Gáspár

VII.

1., Barcsay Ádám, Petőfi, Reviczky, József A.

2., Rigó Béla

3., Ady, József A., Sajó László, Gergely Ágnes, Varga Rudolf, Körmendi Lajos, Körmendi L., Marsall László

Budapest, 2006 decemberében

Összeállította Szepes Erika

egész magyar költészetre, amelynek vonatkozó sorait egymás mellé állítva hatalmas kórus szerveződik a közösségi költészet létjogosultságának felzárkózására.

Petőfi két versére (Világosságot!; A XIX. század költője) közel kerülhettem egyrészt a felvilágosult és szenvedélyesen lázító rebellishez, másrészt a század legmélyebb filozófiai gondolatait magában őrlő és miattuk őrlődő, keserű bölcshez. A két vers egymáshoz igen közeli időben keletkezett, előbb a forradalmi ars poetica, később a rettegő lemondás. Miből eredt ez a gyors váltás, volt-e konkrét kiváltó oka, ebben a munkában nem kutattam. Az első pályázat a bölcséleti mű volt, ebben megpróbáltam követni a költőt a kétségbeesés fokozatain a végső elborzadásig. A második a jól ismert programvers volt, amit „kötelező olvasmányként” sosem szerettem, most azonban megéreztem hihetetlen aktualitását az ars poetica ellenében ható erők dominanciája idején. Az aktualitás érvénye nemcsak máig hat, de visszamenőleg az

Szepes Erika 1946-ban született Budapesten. Egyetemi tanulmányait az ELTE-n végezte latin–magyar szakon, 1970-ben. Doktori diplomáját görög irodalom- és vallástörténetből szerezte 1977-ben. A mai magyar vers formai elemzéséből írt kandidátusi disszertációját 1992-ben védte meg. 1970–1982 között az Akadémiai Kiadó felelős szerkesztője, majd 1997-ig főmunkatársa és szerzője. 1982-től 1985-ig a Szépirodalmi Kiadó felelős, majd 1985–1991 között főszerkesztője. Azóta szellemi szabadfoglalkozású. Tanít az ELTE-n és a Zeneművészeti Főiskolán. – Főbb művei: *Rákóczi Ferenc Vallomásai* (ford. és utószó, 1978), *Verstan* (Szerdahelyi Istvánnal, 1981), *Mágia és ritmus. Vallástörténeti és verstani tanulmányok* (1988), *Magyar költő–magyar vers* (1990), *Arisztophanész: Lúszisztraté* (ford., kommentár és utószó, 1995), *Olvassuk együtt!* (1995), *A mai magyar vers I–II–III.* (1996), *Olvassuk együtt! II. A vers mint alma* (1999), *Anakreón-variációk: vágyott életminőség avagy sorsközösség* (2002), *Bíborban és feketében az ezredvége. Sebők Éva mítoszai* (2003), *Olvassuk együtt! III. Szerep és személyesség* (2003), *„Szeretenézett, s nem lelé...”*. A Varga Rudolf-jelenség (2004), *Ördöggolyó* (novellák, 2005), *Olvassuk együtt! IV. A költő és a mítosz* (2006).

Napkút Kiadó Kft.
1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
Telefon/fax: (1) 225-3474
E-mail: napkut@gmail.com
Honlap: www.napkut.hu

Felelős szerkesztő: Szondi György
Szöveggondozó: Kovács Ildikó
Tördelőszerkesztő: Szondi Bence